

OLERTi

Iru Illabeteroko Aldizkaria
(Suplemento poético de KARMEL)

ZUZENDARI: AITA ONAINDIA — LARREA (ZORNOTZA)
BAMATZAILLE: X. P. ALBIZU — BILBAO

II'GN. URTEA

1960

URTARRILLA-EPAILLA

IDAZ-TANKERA

Bakoitzak dogu izakera apartekoa. Eta sortzetziko era, seta ta aiurri oni dagokionez, jardun oi dogu eguneroke gauza ta zeregiñetan: onek, ak baiño txarto edo obetoago. Izakera au, ekiñaren ekiñez, azi ta ezi bearrean gagoz; giza-barrena, bada, berenez, ziraunkabi, sats-oxin ta ezjakin-leza da. Ezi ta azi ezker, zerbait: ortarako ditugu gaztetan arren doguzan len-ikaspenak, eta gero be, urteetan aurreratuz goiazala, kontuz ibilli bear; bestela, laster erakutsi daroagu azpi loi orrek daukan saskara pillo negargarria.

Dana dala, esku artean darabilgo
guztietan, esan edo idazten doguna
guztietan, geure-geure dan zerbait ino-
itsatsita. Ortik, ba, gure barrena argia
dogu izate guztia iraultzen; eta, ba,
agertu bear gure barrena dituan krib-
te, joera makue, kezka, urduri, zaun-
gutti. Eta auxe da, izan be, idazle bas-
tilo, idazkera, osotzen danana; barna-
dirdaitua, eserra txukoa. -

Eta, jakinā, berez likin ta baldar du
keraz ezi ta azi oi dogun legez, idazken
ots, genze barrua nstu ta gauzak azi
min illurakor azaltzeko era ori, eti
bear.

Elertiari gagokiozala, bitara dagin
1) irakurri, ta 2) idatziz. Beraz, itx
ta idatzi bearra dogu, idazkera ona
teko.

gurea ia gori jarri; 5) biotza, ikutu ta zaus-
tela bigunez dardarazi; 6) erti-lanak ebaz-
teko argoxoz ornidu; 7) idatz-ertiak dituan
ezkutu eta alderdi eder era-
lantza. Eta onek, merezi dau, nik uste, neke-
bat, ondoren dakarskuzan ondasunen

baile, zelan irakurri? Arlo au be erti-arrak, antza, ta erti danez, ikasi egin bear, eta dago, antza, ta erti irakurteko, zelan irakurri jakin bear, mura irakurteko, zelan irakurri jakin bear, eta oinarako ez dago zetan asko irakurririk, eta oinarako dana ondo baiño. Onek, arrapala-akorten dana ondo baiño, idaz-lanak dauzan edertasunak aintzat artu barik; arek, aldia emotesuna be bai; beste onek, arretaz ta astiro, astero. Lerroz lerro ta adi-adi irakurri bear la gizon jakitun, zentzundun eta ertilariaiak, ertilariaiak, batez be, astitsu ta arretaz irakurri oi dautzu, bere idazkerak jaso, astitsu ta bere-bere egin nairik idatzietan dijuztan apaindura, edertasun, ta osterantzez gizotasun ta ezti-gai guztiak maizkatuaz, dearena dagi.

Beste itaune bat, Idazleen artean, zeintzuk
gilete gengikez eredutzat? Itun zarra do-
ez irakurri idazle asko, onak baiño. Idaz-
le bat artez ebatzirik, ari burnizko eritzia
non al izateko ta txastaera samur egokia
etako, ona da sail ta mail guztietako idaz-
leak irakurtea.

Baiña idazten ikasteko, idazlari bakar bakar irakurtea, obe, Eta bakar orreitatik, atuk lenen-lenen? Barru ta azal oso lask, gatbi-aratz diranak, geure gustu ta nkin ondoen datozanak. Oneik yakuz askorren, Gogai ta ideak azaltzeko bide-erosoenak dakazenetatik astea be ez le- sigu gaizki. Bai ta, eskolako geure aburu mitxiei erantziegi ibilli ez gaitezan, eler-

Irukurteak dakinan onurak; 1) Eneko gaitu; 2) adimena, gogoi ta alde (idea) barri zaindu; 3) asmamena, urgi ta irudikizun biziz jantzi; 4) aleku

tiaz bere maila guzuetan jabezcan, un
bein danetatik irakurteaz be mesedegarri
ku. Idazole baldan ta exkas samarrak, al
txandaz, irakurri geinkez.

Gurean aspaldi darabilgun istilluleloa
kaitza dan arren, ondorengo banako ba
azalduko dogu, guk geien irakurri bear
guzan idazleak, zeintzuk diran.

Idatzi.—Jainkoak egindako doai eder
koren jaube gara, ta kemena be ez yaku
ta gai oneik azi ta ugaritzeko. Baso itzaltso
egurgin dabilenak, zenbat eta aizkorea
go erabilli, trebetasun geiago lortzen
bardin arotzak naiz beste edozein ogib
diarduanak.

Ertietan be orobat. Erti guztiak ikasi
doguz ekin eta jardunez: ur-tantoak, ja
ta jausi, arria zulatzen. Idazten be, nai
idatziaren idatziz ikasi bear; ez askok
daben lez, idazlan bat bota ta oso ta ere
tzat bere ekarria.

Idazterakoan iru era dazauguz, au da,
tzuetan erderazko lanak euskerara itzul
doguz; beste batzuetan, beste idazole on
tzuen antzera geure lanak osotu; irugarre
lan jatorretan ari gara. Irurak, noski,
egoki ta onuratsuak, idazkera giartsu ta
xoa jaristeko.

Ele-itzulketa, zelan edo alan esan
edozein gorputz iñarkun baizen sendo ta
koa da idazten ikasteko, batez be idaz
berezi-beiñena eskuratzeko. Asko dira
te-izkuntzetan orrelaxe jardunik idaz
punterengo egin diranak; gerkeratik edo
teratik olerkiak naiz itz-lauzko lanak it
liaz, zenbatek igon daben ospearen
tontorreraiño! Gure artean, Orixeta Zia
gi, Larrakoetxea ta Ibiñagabeitia baitik
Labur: erre, lau, garbi idazten ikasten

Laburu bat irakurtean, onek dabezan eder
patisk aztertu ta gogoan sartu bear ditugu:
ren dan egillearen asmo garaia; zelan azal
gen dauan asmo ori; zeintzuk diran bertako
pigai garrantzitsuenak, zeintzuk betegarri;
berez ta goxo, ala baldar, idazten dauan;
mentsumentu sakonak, bereak, jatorrak ditun
kusi. Eta gero, egille orten gogai, irudikizun
ta bideai jarraiturik, noberak be aren antze
io lan bati ekin. Taiu onetan egin ebenak
mundu guztiko elertian daurkiguz: Bergili'k,
Oñier eredutzat artuta, osotu eban bere *Enea*
nena.

Eta, azkenik, idatzi jatorrak, norberak
egindakoak. Lenengotan gitxi idatzi, ta albait
ta ondoen. Arretaz eta txukun idazten asten
janak, bidez doiala zoztorrak aurkitu arren,
ukenerako polito bide egingo dau. Orrelaxe
itzin dabenak doguz idazle guztiak; zuza an
tzeria, berez, iñor be ezta egin oi. Bestera,
isko idatzi ta txarto, olangoak ez dau sekula
le onto idatziko. Gaiñera, norbere lanakin
itz jokatu bearrean gagoz; kendu bear da
kendu, ta arteztu bear dana, arteztu.

Gaztetan, batez be, olerkitxoak taitzea,
egokia ei da idazten ikasteko, idazkera
eder jori apain baten jabe egiteko.

O.